

Kryptis – natūralumas

APIE SODŲ TENDENCIJAS, IŠRYŠKĖJUSIAS LONDONO 2014 M. ČELSIO PARODOJE

Artimiausiu metu sąvoką „dekoratyvūs augalai“ bus galima pamiršti, nes beveik viskas, ko reikia elegantiškam sodui sukurti, greičiausiai veša už namo tvoros. Londone pražusios Čelsio gėlių parodos sodų tematika buvo plati – nuo Pirmojo pasaulinio karo pradžios šimtmečio paminėjimo iki reveransų italų renesansui. Daugeli jį apsilankiusiųjų dabar yra apėmęs noras pasiraitoti rankoves, pasiimti kauptuką ir patraukti į pievas ieškoti žaliosios medžiagos savo sodams.

.....
Tekstas ir fotografijos > kraštovaizdžio
dizainerės Astos Grabauskienės
.....

Koks dabar vyrauja sodo dizaino stilius ar kokį jį labiausiai mėgsta garsūs sodo dizaineriai, kai jų norų ir fantazijos niekas nevaržo? Tai – visiška eklektika. Tiesa, modernumo persisotinę Čelsio parodai kuriantys dizaineriai (iki mūsų tokios rūšies modernumas dar neatvilynį) linkę grįžti prie laiko patikrintos klasikos ir jos teikiamos ramybės.

KARO ATSPINDŽIAI ŠALIA ITALŲ ELEGANCIJOS

Šiais metais anglų dizaineris Cleve'as Westas sodą „The M&G Garden“ kūrė įkvėptas persiškujų rojus sodų – su aštuoniakampių fontanu ir keturias Edeno sodo upes simbolizuojančiais latakais, tačiau jam buvo būdinga ne islamiška, o moderni apšodinimo versija.

Kitų sodų kūrėjų įkvėpimo šaltinis buvo žymieji italų renesanso sodai. Paulo Hervey-Brookeso kompozicija „The Brand Alley“ su didžiule renesansine grota, biustais,

Geriausiai parodomuoju 2014 m. sodu pripažintas Luciano Giubbilei sukurtas sodas.

Įvertinkite subtilią asiūklį struktūrą ir pakankamai dailius dilgėlių žiedynus. Kas žino, gal ant sodų aukštosios mados podiumo kitamet karaliaus būtent jie?

Italų renesanso interpretacija Paulo Hervey Brookeso sode.

20 000 litrų tvenkiniu ir karpytomis skroblų bei buksmedžių gyvatvorėmis pribloškė monumentalia didybe, nuo kurios būtų rūpėję tik nupūsti istorijos dulkes, jei ne toji siaura gyvybinga, per kraštus virstančių ir žaižaruojančių augalų lysvė. Italas Tommaso del Buono ir amerikietis Paulas Gazerwitas – parodos, bet ne savo srities naujokai, bendradarbiaudami su „The Daily Telegraph“, maloniai nustebino pabandę graakščiai perkurti garsiųjų Šiaurės Italijos vilų sodų eleganciją: santūri stačiakampė erdvė, tiesios linijos, simetriškai išdėstyti ir kontūrus maskuojantys buksmedžiai lengvų augalų šyde, kokybiškas akmuo – štai jums jaukus šių laikų itališkas renesansas. Ne pirmus metus aukščiausias vietas parodoje laimintis italas Luciano Giubbilei šampano gamintojui „Laurent-Perrier“ sukūrė kaip visada nepriekaištingų proporcijų aukščiausios kokybės sodą – gelsva jo augalų paletė buvo tikras saulės pliūpsnis akims. Šis sodas išties buvo vertas geriausiojo vardo – jame nesinorėjo nieko nei pridėti, nei atimti.

Publikos geriausiuoju išrinktas karo tematiką atspindėjęs debiutuojančio dizainerio Matthew Keightley sodas „Hope on the Horizon“, ko gero, suvirpino ne vieno brito širdį – Pirmasis pasaulinis karas Didžiojoje Britanijoje nusinešė dvigubai daugiau aukų

Aukso medaliu įvertintas Italijos vilų aplinkos įkvėptas Tommaso del Buono ir Paulo Gazerwitzo suprojektuotas sodas.

Romantiškas žvaigždynus, Paukščių taką ir juodąsias kosmoso skyles vaizduojantis brolių Harry ir Davido Richų sodas, kuriam komisija skyrė paausuoatą medalį.

nei Antrasis pasaulinis, šalies gyventojams tai iki šiol jautri tema. Iš pirmo žvilgsnio chaotiškas, intensyvus, rėksmingas sodas buvo kupinas simbolikos – karius simbolizuojantys granito blokai skendėjo ryškiaspalvių augalų jūroje, kuria siekta perteikti nelengvą žmonių psichologinę būklę. Konceptualusis Charlotte Rowe sodas „No Man's Land“ taip pat tęsė karo temą. Apsilankiusi Belgijoje vykusių karo mūšių vietose, dizainerė simboliškai pavaizdavo, kaip nuniokotas mūšio laukas ilgainiui vėl virsta taikiu gyvybe knibždančiu augalų rojumi. Kita ryškesnė kryptis – natūralumo, gamtos, tvarumo siekis. Adamas Frostas, regis, lieka ištikimas savo braižiui ir vėl kuria vaikystės

sentimentais persunktą gamtos prieglobsčio idilę. Jo sode „The Homebase Garden“ sustoja laikas: vingiuojantys takai, akmenys, čiurlenantis vanduo, po linguojančiais beržais kėksantis išskaptuotas rąstas-suolas neabejotinai verčia sulėtinti žingsnį. Broliai Harry ir Davidas Richai, ko gero, daugiausia vilčių teikiantys jaunieji debutantai, savo sodą „The Night Sky Garden“ skyrė žvaigždynamams, kurie vis dar ryškiai matomi jų gimtajame Brekon Bikonse, tuo norėdami atkreipti visuomenės dėmesį į šviesos taršą. Stoko prie Trento miesto valdžios finansuotas sodas su arkinėmis vandens čiurkšlėmis, saulės elementais, aukštųjų technologijų medžiagomis ir intensyvia purpurine augalų palete atspindėjo šio miesto užmojus būti naujųjų technologijų lyderiu.

GELTONA – ATEINANČIŲ METŲ SPALVA?

Nors sodų temų įkvėpimo šaltiniai labai įvairūs, apsinimo schemų, regis, daugelio buvo ieškota ten pat. Jau ne vienerius metus specialistai spaudoje ir televizijos laidose diskutuoja, kad natūralistinis apsinimo stilius (jis, beje, pas mus žengia pirmuosius žingsnius) būdingas daugumai parodoje dalyvaujančių sodų: kartojasi augalai, jų deriniai, spalvos. Prieš porą metų vyravę ryškiaspalviai purpuriniai, bronziniai, oranžiniai atspalviai pamažu įgyja švelnesnį, labiau prigesintą, išsklidusį pavidalą. Neretai girdėti specialistų pasiūlymų, kad Čelsio parodai reikėtų kuratorių, kurie suvoktų bendrą vaizdą, tendencijas ir provokuotų dizainerius, siekiant išvengti hipnotizuojančio kad ir kokių rafinuotų augalų schemų vienodumo, drąsiau eksperimentuoti.

Šiame padūmavusiame melsvai alyviniame fone L. Giubbilei išties išsiskyrė savo pasiūlyta geltona spalva ir naujais neįmantriais augalų

subtilią asiūklią struktūrą, dilgėlių skleidžiamą aromata ir gana dailius jų žiedynus. Kas žino, gal ant sodų aukštosios mados podiumo kitąmet karaliaus būtent šie augalai? Jei rimtai, tai išties džiugina, kaip pamažu plečiamos tolerancijos gyvajai gamtai ribos, kad žmonės vis labiau linkę į savo civilizuotas, išpuoselėtas erdves įsileisti natūralumo, kad apskritai vyksta tokios šimtametės tradicijos turinčios parodos ir kad žmonės jose gali taip pat laisvai bei elegantiškai aptarinėti augalų derinius kaip, tarkim, paryžietės kalba apie suknelės kirpimą. Jei bus šias idėjas paremiančių kūrėjų, tai gal ir Lietuvoje vieną dieną sulauksime tokios šventės sielai. ■

Parodos aukso medalių pelnę Cleve'o Westo persiškasis rojaus sodas.

Modernumo persisotinę dizaineriai linkę grįžti prie laiko patikrintos klasikos.

deriniais. Neabejoju, kad kitais metais soduose geltonos matysime daugiau. Vis dėlto šiomet, kaip niekada anksčiau, natūralistinės augalų paletės, ypač brolių Richų soduose ir Matthew Childso „The Brewin Dolphin Garden“, pasiekė savo piką: sodai taip priminė laukinę gamtą, kad kitokios gal net negalėtų sukurti pats Dievas. Ir šį dieviškumą įspūdi, žinoma, sustiprino iš kūrėjų gimtųjų pievų atkeliavę augalai.

BE KO NEAPSIETŲ AUKŠTOJI SODŲ MADA

Pastaruoju metu žodis „dekoratyvus“, kalbant apie augalus, darosi vis labiau sąlyginis: dekoratyvu gali būti netgi gyvulių pašarui nerekomenduotinos piktžolės, jei sodui jos suteikia tokį vaizdą, kad niekam nekyla abejonių dėl jų estetinės funkcijos. Neretai juntamos savotiškos dizainerių varžytuvės, kas kokį pievų augalą šįkart „prijaukins“ ir pritaikys sodų mene. Ko gero, šią tendenciją pradėjo Tomas Stuardas-Smithas, prieš kelerius metus Čelsio parodoje savo sukurtame sode panaudojęs drėgnųjų pievų augalus lankines pūstabriaunes (Cenolophium denuatum) su buksmedžiais. Vėliau tokių „prijaukintų“ augalų pasirodė ir daugiau.

Šiomet negalėjai nepastebėti kone kiekviename sode vešančių krūminių builių (Anthriscus sylvestris), šįkart, beje, purpurinių, taip pat žydrųjų godų (Anchusa azurea). Apsidairykite, ar pas jus už tvoros neželia paprastosios naktiziedės (Silene nezhelia), įvairių rūšių vėdrynai (Ranunculus), usnys (Cirsium); beje, ar matėte, kaip žydi usnys? Taigi susiruošusiams atnaujinti savo gėlynus patarčiau atidžiai peržiūrėti, ką jau turite šalia esančioje palaukėje ar pamiškėje įvertinkite

Nuniokotas mūsų laukas auksą pelnusiame Charlotte Rowe sode vėl virsta gyvybe alsuojančiu rojumi.

Mégėjų kategorijoje auksą pelnęs „Potter's Garden“ (Puodžiaus sodas, kurį sukūrė „Nature Redesigned“) užsimena apie darbus palikusį ir į karą išėjusį puodžių.

